

Dags för jämställdhet

Den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet
mellan kvinnor och män i praktiken

Redaktörer: Sinikka Mikola och Margareta Björklund

Text: Johanna Korhonen

Illustration: Hanna Siira

ISBN 978-952-293-479-6 (häftad)

ISBN 978-952-293-480-2 (pdf)

© Finlands Kommunförbund

Helsingfors 2017

Finlands Kommunförbund

Andra linjen 14, 00530 Helsingfors

Telefon 09 7711

www.kommunforbundet.fi

Innehåll

Kvinnorna, männen och demokratin _____	7
Beslut påverkar könen på olika sätt _____	9
Eliminera stereotypa antaganden _____	11
Föregå med gott exempel _____	13
Jämställdhet främjas också genom upphandling _____	13
Alla har rätt till en trygg miljö _____	15
En sund och hållbar ekonomi förutsätter att alla deltar _____	17
Människan är mer än sitt kön _____	18

JÄMSTÄLLDHET

Är du förtroendevald eller tjänsteinnehavare i en kommun eller ett landskap, vill du bli kommunal beslutsfattare? Värnar du om jämställdheten mellan könen? Börja då arbeta för att din kommun eller ditt landskap ska underteckna Den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå. I deklarationen förbinder sig kommunerna att vidta åtgärder enligt den.

Vi har redan fungerande jämställdhetslagar i Finland. Vad ska man nu sen mera underteckna och varför?

Javisst, vi har en jämställdhetslag och en likabehandlingslag i Finland, men enbart lagarna hjälper inte. Den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män får oss att fundera på hur jämställdhet kan främjas konkret, i vardagen och i allt som görs i kommunen och landskapet. Den kommun som undertecknar deklarationen visar att den tar jämställdheten på allvar.

Men kvinnor och män är ju redan jämställda i Finland! Borde man inte hellre tala om typ åldersdiskriminering eller om hur invandrarna bemöts?

Visst, också om det – men det finns fortfarande mycket kvar att göra för jämställdheten mellan kvinnor och män. I arbetslivet finns kvinno- och mansdominerade branscher, sannolikheten att ha en manlig chef är större än att ha en kvinnlig, få pappor har föräldraledigt, kvinnor har lägre pension, pojkar klarar sig sämre i skolan jämfört med flickor, människors livslängd är kortare ... Och vad gäller andra former av diskriminering så har föremålen för dem också ett kön.

Ok, jag fattar! Vi kan väl fortsätta prata. Vad handlar den där deklarationen alltså om!

Vänd på sidan, så får du se!

Vi får ställa upp högst tio kandidater, och nio av våra bästa kandidater råkar nu bara vara män. Sorry, det hjälps inte.

Men så får det inte vara. Låt oss fundera lite: finns det några kapabla kvinnor om vi tittar lite närmare? Tänk om vi föreslår att den här kompetenta kvinnan ska bli ordförande?

Kvinnorna, männen och demokratin

En förutsättning för demokratin är varje människas lika rätt att delta. Ett beklagligt faktum är att könet påverkar människans möjligheter att delta, eftersom könsrelaterade antaganden och stereotyper påverkar vårt tänkande – vissa personers mer, andras mindre, medvetet eller omedvetet.

Vi kan anta att exempelvis ett arbete på kommunens byggnadskontor eller byggnadsnämnd passar bäst för en man, medan ett arbete på ett daghem eller en förtroendepost i socialnämnden av "naturliga skäl" lämpar sig för kvinnor. Tänker man på ett visst kön, låt vara omedvetet, när en arbetsplats eller en förtroendepost ska tillsättas, är det mer sannolikt att representanten för just det könet blir vald. Att frigöra sig från de här tankemönstren kräver medvetna ansträngningar för att vi ska väljer de bäst lämpade, oavsett kön, till uppgifterna.

Jämställdheten i ett demokratiskt samhälle börjar med att kandidater ställs upp inför val. Undertecknaren av

den europeiska jämställdhetsdeklarationen förbinder sig att arbeta för att

- tillräckligt med kvinnor och män ställs upp som kandidater
- på alla sätt göra det möjligt för både kvinnor och män att delta i förvaltningen och beslutsfattandet
- arbeta bort stereotypa könsrelaterade antaganden
- säkerställa att flickor, pojkar, kvinnor och män som har invandrabakgrund eller som hör till olika etniska grupper inte diskrimineras
- vara medveten om att diskriminering av kvinnor och män kan bygga också på andra faktorer än kön eller etnisk grupptillhörighet. Människor diskrimineras också på grund av religion, språk, ålder, handikapp, sexuell läggning eller ekonomisk ställning. All diskriminering måste identifieras och elimineras.

Jo, jag börjar gärna jobba igen, men jag har lite problem. Daghemmet ligger en bra bit bort. Dit går ingen buss, och jag har inte bil. Jag är ensamstående så jag har inte så många alternativ...

Vi har svårigheter. Vårt dagis är öppet bara dagtid på vardagar och jag börjar snart jobba i tre skift. Jag vet inte hur det ska gå...

Beslut påverkar könen på olika sätt

Kommunerna och landskapen fattar hela tiden stora och små beslut som påverkar människornas liv. När beslut fattas borde man alltid också bedöma hur kvinnor och män, flickor och pojkar i olika grupper påverkas.

Vi vet exempelvis att kvinnor använder kollektivtrafik och gång- och cykelvägar mer än män som oftare tar bilen. Därför kan kommunens beslut om trafikarrangemangen påverka kvinnor och män på olika sätt. Det här bör beaktas i beslutsfattandet och redan i det skedet bör lösningarna främja jämställdheten.

Kvinnor och män kan ha barn, äldre eller andra anhöriga på sitt ansvar. Kommunen kan genom sina beslut antingen försämra eller förbättra jämställdheten. Goda dagvårdstjänster och tjänster för äldre, sjuka och

handikappade garanterar att vårdansvaret i familjer fördelas jämnare mellan könen.

Undertecknaren av den europeiska jämställdhetsdeklarationen

- förbinder sig att i hela sin verksamhet och alla sina beslut göra könskonsekvensbedömningar
- avstår från att fatta beslut som direkt eller indirekt försämrar jämställdheten
- förbinder sig att fatta beslut som direkt eller indirekt förbättrar jämställdheten.

Niorna bekantar sig snart med
arbetslivet. Pojkar, ni är säkert
intresserade av att jobba
i spelfirman?

Eliminera stereotypa antaganden

De största hindren för jämställdhet är könsbundna förhanduppfattningar och stereotypa antaganden: flickor är si och pojkar är så. Kvinnor är intresserade av det här och män av det där. Att frigöra sig från sådana antaganden kräver en aktiv inställning i all verksamhet, i både kommunens eller landskapets beslutsfattande och i servicen.

Kommunala daghem bör se till att både flickor och pojkar kan leka hur de vill oberoende av kön. Skolan bör undvika könsstereotypa attityder och verksamhetsmodeller i undervisningen och läromedlen. De unga bör också uppmuntras till studie- och karriärval som avviker från traditionella rollmodeller.

Social- och hälsovårdstjänsterna bör beakta att kvinnor och män delvis har olika behov. Kvinnors och mäns delvis olika livs- och arbetsförhållanden kan också leda till olika servicebehov. Hur kvinnor och män bemöts och hur tjänster och vård ges ska inte grunda sig på kundens eller patientens kön.

När exempelvis kommunen planerar bostäder finns det skäl att beakta att största delen av ensamförsörjarna är kvinnor, medan män oftast drabbas av bostadslöshet. En bostadsproduktion till rimligt pris för alla som behövande gagnar också jämställdheten mellan könen.

Skötseln av barn får inte enbart betraktas som kvinnans uppgift eller ansvar.

När kommunen bygger idrottsanläggningar bör den beakta kvinnors och mäns delvis olika fritidsintressen. Å andra sidan ska alla intresserade kunna delta i vilka aktiviteter som helst oberoende av kön.

Det samma gäller kulturtjänsterna. När exempelvis teater-, musik- eller biblioteksverksamheten utvecklas bör de olika behoven beaktas mångsidigt utan könsbundna förhanduppfattningar och stereotypa antaganden. Jämställdhet bör främjas med aktiva åtgärder: exempelvis kan biblioteket stödja särskilt pojkars läsning om det visar sig att många pojkar behöver stöd.

Undertecknaren av den europeiska jämställdhetsdeklarationen

- förbinder sig att i utvecklingen av kommunens eller landskapets undervisnings-, hälso- och socialvårds-, idrotts- och kulturtjänster beakta genusperspektivet och samtidigt aktivt gå in för att eliminera könskillnader, könsrelaterade förhanduppfattningar och stereotypa antaganden.

Jag har föräldra- och vårdledning
i ett år, fantastiskt! Tiina sköter då
som chef butiken i stället för mej.

Jag ska sen skicka bilder
på bebisen. Ha det trevligt!

Föregå med gott exempel

Den offentliga förvaltningen är en betydande arbetsgivare, och jämställdheten bör främjas i alla verksamhetsätt och förfaranden.

Det är viktigt att lönen och lönesystemen är lika, men dessutom är det bra att fästa vikt vid kulturella och sociala faktorer på kommunernas och landskapens arbetsplatser. Har kvinnor och män lika goda förutsättningar att avancera i karriären? Fördelas arbetet fortfarande efter kön? Kan man i rekryteringar bemöta sökandena på ett jämställt sätt?

Undertecknaren av den europeiska jämställdhetsdeklarationen

- förbinder sig till jämställdhet vid rekryteringar, anställningar, arbetsarrangemang, befattningsbeskrivningar, möjlighet till karriäravancemang och när det gäller att lyssna på de anställda
- förstår att kvinnor och män i sitt privatliv har vårdansvar och att arbetsgivaren kan stödja en jämlik fördelning av ansvaret; arbetsgivaren kan till exempel erbjuda flexibla arbetstider och aktivt uppmuntra män att ta ut familjeledighet
- blundar inte för sexuella trakasserier utan avvärjer dem aktivt, skapar verksamhetsmodeller för att ingripa i trakasserier och erbjuder offren stöd.

Jämställdhet främjas också genom upphandling

I sin serviceproduktion gör kommunen och landskapet stora upphandlingar. De är betydande ekonomiska aktörer på sitt område, och därför kan också upphandlingarna användas som verktyg för att främja jämställdhet.

Kommunen eller landskapet kan exempelvis förutsätta att alla leverantörer och deras underleverantörer av varor och tjänster ska ha en uppdaterad jämställdhetsplan som aktivt följs. Exempelvis förbinder sig också en kommun som skaffar idrottsutrustning till skolor att se till att den passar flickor lika väl som pojkar eller

att daghemmets anskaffningar inte avspeglar någon förhandsuppfattning om vad som passar flickor och pojkar. När tjänster köps kan kommunen också beakta vilka konsekvenser upphandlingen har för kvinnors och mäns sysselsättning.

Undertecknaren av den europeiska jämställdhetsdeklarationen

- förbinder sig att bedöma könskonsekvenser och att aktivt främja jämställdhet i alla offentliga upphandlingar.

Jag ids inte gå på bio ikväll, jag måste
ju ta mig hem via stationen och genom
parken. Där kan hända vad som helst på
kvällar och nätter.

Alla har rätt till en trygg miljö

Kvinnor och män har lika rätt till trygghet i det offentliga rummet, utanför och i hemmet. De olika könen har ofta olika slags erfarenhet av trygghet. Centrum eller parker i städer kan till exempel på natten kännas otryggare för kvinnor än för män. Män kan råka ut för våld på andra ställen än kvinnor. Särskilt unga män och ännu oftare unga män med invandrarbakgrund råkar ut för våld eller hot på många ställen.

Dessa könsrelaterade erfarenheter bör identifieras och lyftas fram i kommunen och landskapet och nödvändiga åtgärder vidtas. När problemen har identifierats och erkänts kan lösningar hittas. Ibland förbättras säkerheten bara med hjälp av god gatubelysning eller av att bussar kan släppa av ensamman passagerare också på andra ställen än vid hållplatsen.

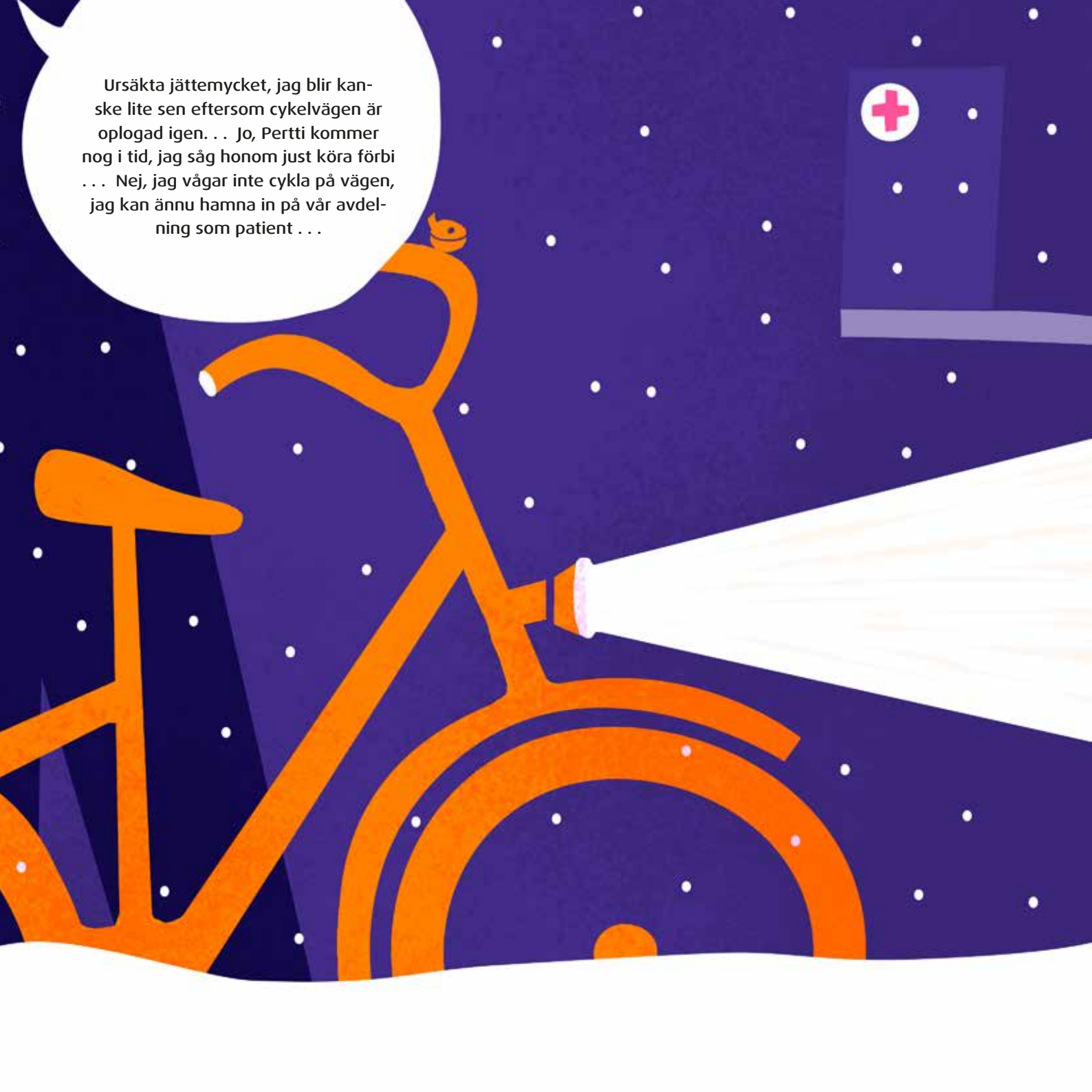
Särskilt kvinnor är offer för våld i hemmet eller i nära relationer, men också män i någon mån. Kommunen bör säkerställa att de social- och hälsovårdsanställda som möter och hjälper våldsoffer är förberedda och har tillräckliga resurser.

Människohandel har ofta ett samband prostitution och exploatering. Kommunen och landskapet ska ha kompetens och resurser att förhindra människohandel och att hjälpa utsatta.

Undertecknaren av den europeiska jämställdhetsdeklarationen

- identifierar könsrelaterat våld eller risken för det och ökar medvetenheten om det, förebygger våld i all sin verksamhet med start från barnrådgivningen, småbarnspedagogiken och skolan
- förbinder sig att vidta nödvändiga åtgärder för att förhindra våld som alla människor utsätts för
- anvisar resurser för att förbättra säkerheten
- ser till att det finns resurser för tjänster, vård och stöd för våld- och människohandelsoffer
- identifierar våld och hot som människor med invandrarbakgrund utsätts för och vidtar åtgärder för att förebygga det.

Ursäkta jättemycket, jag blir kanske lite sen eftersom cykelvägen är oplogad igen. . . Jo, Pertti kommer nog i tid, jag såg honom just köra förbi . . . Nej, jag vågar inte cykla på vägen, jag kan ännu hamna in på vår avdelning som patient . . .

En sund och hållbar ekonomi förutsätter att alla deltar

Jämställdhet mellan kvinnor och män är en del av en hållbar utveckling. I en sund och hållbar ekonomi har män och kvinnor likadana roller och verksamhetsförutsättningar.

Kommunala verksamheter som kan påverka kvinnors och mäns arbetsliv och utkomst är till exempel planläggning, näringspolitik och trafikarrangemang.

Att kvinnor har ett arbete är lika viktigt som att män har det. Kommunen eller landskapet ska granska både sin egen arbetsgivarroll och näringslivet inom området ur det här perspektivet. Om kommunen stöder näringsverksamheten bör den beakta verksamhetens direkta och indirekta konsekvenser på både kvinnors och mäns sysselsättning. Den offentliga makten ska identifiera behoven och betydelsen av företagsverksamhet som både kvinnor och män bedriver.

Goda dagvårdstjänster och omsorgstjänster för äldre stöder både kvinnornas och männens sysselsättning och förbättrar kommunens anseende som bostadsort

och arbetsplats. Om kommunen satsar på exempelvis högklassig småbarnspedagogik förbättrar den samtidigt jämställdheten och både invånare och företag på orten ser kommunen som en ännu bättre verksamhetsmiljö. När invånarna i kommunen och landskapet har möjlighet att leva ett liv utan diskriminering i en anda av jämställdhet ökar hela regionens livskraft.

Undertecknaren av den europeiska jämställdhetsdeklarationen

- identifierar och erkänner kvinnors och mäns delaktighet inom ekonomi, välfärd och hållbar utveckling
- beaktar genusperspektivet i sin planlägnings- och näringspolicy och i målen för den hållbara utvecklingen
- identifierar och beaktar kvinnors och mäns behov av motion
- anser att kvinnors och mäns sysselsättning, företagande och annan ekonomisk verksamhet är lika viktiga utgångspunkter i all verksamhet.

Människan är mer än sitt kön

Varje människa är så mycket mer än bara sitt kön. Jämställdhet och likabehandling bör aktivt främjas bland alla människor. Den som undertecknar Den europeiska deklarationen om jämställdhet mellan kvinnor och män bygger en kommun, ett landskap, ett Europa och en värld där varje människa kan leva i frihet och trygghet, ha lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter.

De flesta människor är kvinnor eller män, men alla passar inte in i de här rollerna. Dessa människor kallas för transpersoner och jämställdheten gäller också dem.

De kommuner eller landskap som undertecknar deklarationen förbinder sig att utarbeta en jämställdhetsplan och att reservera nödvändiga resurser för att genomföra den. I deklarationen anges att man har två år på sig utarbeta planen från att den undertecknats. Därefter genomförs planen genast. Strävan till jämställdhet är ändå en pågående process. Den kan också leda till motgångar. De som undertecknat deklarationen förbinder sig att aktivt följa läget och vidta åtgärder så fort det behövs.

Deklarationen om jämställdhet har utarbetats av de europeiska kommunförbundens samarbetsorganisation, Council of European Municipalities and Regions (CEMR) i samarbete med de europeiska kommunförbunden. CEMR är de europeiska kommunförbundens största samarbetsorganisation. Den har medlemsförbund i 42 länder och företräder via dem 130 000 europeiska kommuner och regionförvaltningar. Finlands Kommunförbund är medlem i CEMR.

Finlands Kommunförbund är en tvåspråkig intresse-, service- och utvecklingsorganisation för kommunerna och städerna i Finland. Också landskapsförbunden, sjukvårdsdistrikten, de övriga samkommunerna och kommunalt anknutna aktiebolag omfattas av verksamheten. Kommunförbundet rekommenderar att kommunerna och landskapen antar jämställdhetsdeklarationen och genomför den på ett effektivt sätt samt främjar införandet av deklarationen.

Bra, jag är med! Vi måste fortfarande kämpa för jämställdhet mellan kvinnor och män. Vad ska vi nu i praktiken göra för att få vår kommun eller vårt landskap att underteckna Den europeiska deklARATIONEN om jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå?

Vad ska vi göra sen när vi undertecknat?

Tack! Vi sätter genast igång.

Fint! Bekanta dig med jämställdhetsdeklarationen i detalj på adressen www.kuntaliitto.fi/bokhandel. Bered frågan i kommunens eller landskapets förvaltning. Involvera så många som möjligt i diskussioner.

Informera om saken. Förankra beslutet om att underteckna deklARATIONEN i kommun- eller landskapsfullmäktige. Skicka åtagandet till de europeiska kommunförbundens samarbetsorganisation, CEMR och Kommunförbundet. Var glada över det utmärkta beslutet!

När deklARATIONEN undertecknats förbinder ni er att utarbeta eller uppdatera en jämställdhetsplan och att samarbeta med alla aktörer i jämställdhetsfrågor. Nu ser ni redan på många saker med nya ögon och kan främja jämställdheten bättre i hela verksamheten. Ni förbinder er också att omsätta er fina plan i praktiken.
Lycka till med arbetet!

Är du förtroendevald en kommun eller ett landskap eller kandiderar du i valet? Är du anställd i en kommun eller ett landskap? Är du som medborgare intresserad av jämställdhet mellan könen? Vill du att din hemkommun eller ditt landskap ska sätta fart på utvecklingen av jämställdhet?

Börja jobba för att Den europeiska deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå ska undertecknas. De som undertecknar deklarationen förbinder sig att arbeta för att lagens bokstav ska omsättas i ett levande jämställdhetsarbete på alla områden i vardagen.

Kommunförbundet rekommenderar att deklarationen antas och undertecknas. Publikationen ger en översiktlig bild av jämställdhetsfrågan och förhållningsregler.

.....

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14, 00530 Helsingfors
Telefon 09 7711
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi
www.kommunforbundet.fi

ISBN 978-952-293-479-6
Helsingfors 2017